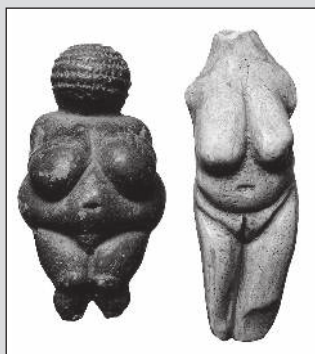

Lovci mamutů

Když v roce 1994 vydal archeolog Jiří A. Svoboda spolu s malířem Pavlem Dvorským knihu *Archeologové na loveckých stezkách*, šlo o výrazný popularizační počín o paleolitu, o který se zasloužila „moravská větev“ archeologie paleolitu. Kniha vyšla v nakladatelství Albatros a také poznámka „pro čtenáře od 10 let“ naznačovala, že cílovou skupinou mohou být i mladší čtenáři.

V roce 2007 stál Petr Šída jako představitel „české větve“ bádání o paleolitu před podobným úkolem a s velkou ambicí. Česká kotlina svými nálezy totiž nedosahuje bohatství nálezů moravských a navíc zvolil pro svoji knihu stejný název jako již předtím Eduard Štorch. Šlo tedy o to, posunout prezentaci archeologie paleolitu o kus dál než to udělala kniha J. A. Svobody a také vytvořit „postmoderní verzi“ Štorchova díla, které tento autor piloval celý život. Jak k tomu přistoupil Petr Šída?

Především jde o knihu graficky zdařilou. V obrazových přílohách střídá kresbě malby a rekonstrukce s nákresy a fotografiemi originálních artefaktů či terénních situací. Barevné mapky velmi dobře přibližují dnes obtížně představitelné změny

tehdejší přírody a klimatu. Za zmínku stojí, že kniha využívá obrazů tří výtvarníků, z nichž vyčnívá Libor Balák, protože díla ostatních autorů

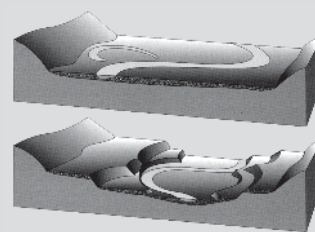
a fylogenezi člověka logicky přesahují do rozměrů evropských, asijských a afrických. Text není nenáročný, využívá nových poznatků, ale dopl-

(Bc. Matuš Hyžný, Kateřina Langrová) stylově poněkud splývají, zvláště pokud nejsou v knize nijak označena (až na malbu K. Langrové na obálce). Zjistěte však byly použity k navození atmosféry, což se jim vyjádřením tepla (ohně) a syrovosti klimatu jistě podařilo. Naopak Libor Balák se jeví jako autor realistické kresby se zvládnutými detaily artefaktů.

V textech jde o strukturu obdobnou Svobodově knize, což je dáno možnostmi bádání o paleolitu, kde není možné přehlédnout vliv přírodního prostředí, skladby zvěře, archeologickou periodizaci a hmotnou kulturu včetně umění, antropologii a způsob života lovců. Archeologicky text zůstává na území Čech a Moravy, kapitoly o klimatu, zvířené

nění názornými obrazovými doplňky čtenáře povzbuzuje. Petr Šída si k některým kapitolám přizval spolupracovníky specializovaných oborů (M. Nývltová Fišáková, P. Pokorný, R. Tichý, C. Tóth, P. Velemínský, E. Vlček), čímž pozitivně potvrzuje skutečnost, že nejen samotné bádání o paleolitu, ale i jeho popularizace může být záležitostí týmů. V textové skladbě kapitol lze přivítat krátké zvýrazněné souhrny na jejich počátku, které pozitivně působí jako „reklama“ k dalšímu čtení. Obsahově je více než sympatickým jevem uvedení více náhledů na problematiku takového časového odstupu a tedy i nejistoty v poznání. Přístup se projevuje např. zdůrazněním více možností lidské fylogeneze (s. 49) nebo přímé zdůraznění, že beze slov „pravděpo-

dobně, nejspíše, hypoteticky“ (s. 48) výklad prostě není možný. I to je důkaz vyzrálého přístupu k popularizaci. V konečném důsledku čtenáře přiznání nejistoty vede k většímu poznání než zamlčování verzí, se kterými by se mohl setkat v jiné literatuře.

Šídovo dílo není vědeckou syntézou problematiky, té by neodpovídal celkový počet 120 stran, z nichž řadu tvoří celostránkové malby. Je ale velmi dobrým úvodem do dané problematiky, úvodem takovým, který může znát zapálený mladší čtenář, ale nemusí znát zdaleka každý dospělý, v některých detailech možná i některý student archeologie se specializací mimo paleolit. Se Štorchovým dílem jej není dobré srovnávat, protože jde o jiný žánr. Šídovo dílo však splňuje všechny požadavky moderní knižní popularizace a aktuálně vyplňuje mezeru v prezentaci výsledků naší archeologie (některá období, konkrétně od neolitu po halštát, dodnes podobné dílo postrádají).

Petr Šída a kol. 2007: *Lovci mamutů*. Praha

Radomír TICHÝ

